

da den bestaaende Tilstand? Vi har et gammelt Ord, der siger, at man skal stikke Fingern i Jorden og lugte, hvor man er. Det er ikke saa galt at se paa den bestaaende Tilstand; og den er nu med Hensyn til Bispevalg ganske den samme, som den i 1901, da jeg traadte til som Kirkeminister, var med Hensyn til Præstekaldelsen. Saa snart et Præsteembede blev ledigt, kom der Deputationer for at bede om den eller den Præst, og disse Deputationer paastod sædvanligvis, at de havde den største Part af Menigheden med sig. Og naar een Deputation var gaaet ud af Døren, saa kom der ofte en anden ind, som sagde, at Stemningen overvejende var for en ganske anden. Ministeren var ikke i Stand til at dømme om, hvem der havde Ret. Og nu, naar et Bispeembede bliver ledigt, kommer der ganske vist ikke Deputationer, men dog Henvendelser fra de forskellige Retninger indenfor Kirken og paastaar, at i Stiftet har de særlig den Mand for Øje, og han vil være den eneste, der er Stiftet tjenlig; og naar de kommer og beder om det, gør de det i Overbevisning om at have stor Tilslutning. Det er den bestaaende Tilstand. I 1901 eller rettere sagt først i 1902 eller 1903 gik man endelig efter megen Modstand baade her og i det andet Ting og ude i Landet med til, at man kunde spørge Menighedsraadene, at de kunde faa Lov til at gøre Indstilling om Præstevalg — ja, strengt taget naaede man ikke saa vidt ved selve Loven, men man naaede saa vidt, at Ministeren fik en Bemyndigelse, som bevirkede, at Ministeren straks udstedte et Cirkulære om Menighedsraadenes Adgang til at udtale sig. Og man er nu vist naaet til, at alle finder det ganske naturligt, at Menighedsraadene faar Lejlighed til at stemme om, hvem de ønsker til Præst.

Med Hensyn til Bispevalget — det er ganske vist et Punkt, som vi først kommer til senere, men jeg forstaar, at vi har Generaldebatten nu, og at vi ikke skal have en Generaldebat for hvert af de 9 foreliggende Lovforslag —, altsaa med Hensyn til Bispevalget gælder det, at Menighedsraadene kun faar Lejlighed til ved Stemmegivning at vise, hvem de ønsker til Biskop. Det er altsaa i Virkeligheden en Ændring af det bestaaende Forhold, saaledes at Ministeren kan se, hvem der er mest Stemning for i et Stift. At det skulde kunne virke opløsende paa Folkekirken, tror jeg ikke paa. Dette, at noget skal virke opløsende paa Folkekirken, er en Paastand, som vi har hørt Gang paa Gang, og som har været fremme, før jeg blev født. Ogsaa da har man talt om den

opløsende Tendens, som saadanne Ting skulde have; Sognebaandsløsningsloven af 1855 blev nævnt som en Lov, der vilde have meget skadelig Indflydelse paa Folkekirken, vilde virke til dens Opløsning; Valgmenighedsloven af 1867 ligesaa; Loven om Brugen af Kirker af 1873 og Valgmenighedslovens yderligere Stadfæstelse i 1873, hvor den ikke gælder blot een Valgmenighed alene, blev der sagt det samme om: det var at opløse Folkekirken. Og da jeg fremkom med mit Lovforslag om Menighedsraad og de andre Lovforslag i 1901, blev der sagt det samme: det var Begyndelsen til en Opløsning af Folkekirken. Men jeg kan forsikre Dem, mine Herrer, jeg har nu hørt de Paastande saa ofte, at de slet intet Indtryk gør paa mig, og jeg tror ogsaa, de Herrer skulde føle sig beroliget i saa Henseende. Jeg tror tværtimod, at den Slags Lovgivning, som her er Tale om, virker bevarende paa Folkekirken.

Og hvorfor gør den det? Selvfølgelig fordi der hos vor Folkekirkes Medlemmer som paa alle Omraader indenfor vort Folk er en ganske naturlig Trang til Selvstyre, som, hvis den ikke bliver imødekommet, kan blive farlig for Folkekirken; men bliver den imødekommet, tror jeg, Folkekirken vil føle sig stærk og sikker paa at blive bevaret. Man kan nemlig ikke vente, at det kan blive ved at gaa saaledes, som det blev indledet ved den frie Forfatning i 1849. Grundlovsfædrene vidste godt, at dermed var Sagen ikke i Orden. De følte godt, at baade paa det folkekirkelige Omraade og paa næsten alle andre Omraader maatte der en yderligere Lovgivning til. Det var ikke tilstrækkeligt at vedtage en Grundlov med Paragraffer om Repræsentation og Rettigheder for Borgerne, fri Ret til at udtale sig og Pressefrihed med Ansvar for Domstolene og med nogle Løfteparagraffer. Det vidste de godt, men de maatte, som vi alle ved, skynde sig, fordi der var Krig i Landet, og det kan ikke nægtes, at Jyderne den Gang var ivrige efter at komme hjem — naar Tyskerne var i Jylland, kan man jo heller ikke fortænke dem i det. Men vi beholdt i Virkeligheden alle Enevældens Institutioner. Vi fik en fri Forfatning med Repræsentationsret og beholdt Enevældens Hær, Enevældens Flaade, Enevældens Skoler, Enevældens Kirkeforhold, Enevældens Retspleje, alt muligt. Paa mange Omraader søgte Lovgivningen at ændre dette; men i mange Henseender blev Kirken staaende tilbage, uden at Selvstyret fik Adgang. Man trøstede sig med at give Frihed for de enkelte, Sognebaandsløsning, Adgang til at danne Valgmenigheder, Adgang til Brug af Kirkerne — en